

0730

Hüsrev Paşa, Koca

081674

Yahya ERDEM

TÜRKİYE'DE LİTOGRAFYA'NIN HÂMİSİ KOCA HÜSREV PAŞA VE BİR RESMİ

Selim Nüzhet Gerçek *Türk Taş Basmacılığı* adlı eserinde Türkiye'ye litograf yayı getiren Henri Cayol ve Jacques Caillol'dan bahsettikten sonra "Kayol'lerin bu muvaffakiyeti Mehmed Hüsrev Paşa'nın matbaayı himâyesine alması sayesinde" demektedir. Gerçekten de taş baskısının yani litografyanın bizdeki bânisi Kayol'ler ise, hâmisî de Serasker Koca Hüsrev Paşa'dır. Paşa, XIX. yüzyılın bizdeki en renkli simâlarından biridir.

Aslen Abaza kölelerinden olup Kapdan-ı Derya Küçük Hüseyin Paşa'ya intisap etmiş, Kethüdâlık hizmetine yükselmiş, 1216/1801 tarihinde Vezâretle Mısır valiliğine tayin edilmiştir. O görevdeyken Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın tertibiyle ortaya çıkan askeri ayaklanma sırasında yeterli tedbiri alamadığı için Mısır'dan firara mecbur olmuştur. Bir dönem taşrada valilik yapmış, Sultan Mahmud zamanında on iki yıl Kapdan-ı Derya'lık ve on yıl Seraskerlik'te bulunmuş, Nizâm-ı Cedid'in tesisinde hayli hizmet etmiştir. Nitekim Cevdet Paşa bir mektubunda "Hüsrev Paşa olmasa ihtimal ki asâkir-i nizamiye bile oldukça yolda tertip ve tanzim olunamazdı" diyerek bu hususta onu takdir etmektedir¹.

Hüsrev Paşa'nın amansız hasmı Mehmed Ali Paşa Mısır'da askeri alanda ve eğitimde büyük atılımlara imza atmıştı. Memlûk'leri temizleyerek sadece yerli halktan oluşan Nizam-ı Cedid ordusu kurmuş, bunu III. Selim'in ordusundan esinlenerek oluşturmuş, aynı adı vermişti. Kahire'nin Bulak semtinde bir matbaa

1 Ali Fuad Türkgeldi. Maruf Simalar. TTK, Ankara 2013. s. 5-18.

MADE YAYIMLANDIKTAN SONRA GELEN DOKÜMAN

01 Mart 2023